

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 12 Febr. 1877, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring i gällande stadganden angående skyldighet att deltaga i byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse.

I detta ämne hafva motioner väckts dels inom Första Kammarén af Herr *Christoffer Olsson* (motion N:o 33) och dels inom Andra Kammarén af Herrar *Ivar Månsson, O. B. Olsson, Per Nilsson i Kulhult, Aug. Peterson, Per Nilsson i Espö, Lars Månsson, O. Nilsson, Sven Andersson, Ola Andersson, J. E. Billström, A. P. Lind* och *Christen Assarsson* (motion N:o 33), hvilka alla föreslagit, »att Riksdagen ville för sin del besluta en förordning angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse, så lydande:

Med ändring af hvad 26 Kap. 4 § Byggningsbalken och särskilda författningar stadga angående skyldighet att deltaga i byggandet af tingshus och häradsfängelse, förordnas härigenom, att i kostnaden för uppförande och underhåll af sådan byggnad skola alla de, hvilka inom häradet erlægga kommunalutskylder, deltaga efter den grund, som för utgörande af dessa utskylder finnes stadgad.»

26 Kap. 4 § Byggningsbalken lyder för närvarande sålunda:

»Tingsbyggnad skall hvart härad bygga, efter gårdstället, å vanlig tingsstad, eller der Konungens Befallningshafvande pröfvar det för allmogén lägligast, sedan Rätten deröfver hörd är. Der skall vara en stufva så stor, som tarvas, och två kamrar; och vare häradet skyldigt den byggnad uppehålla. Vid hvart tingsställe skall ock ett fängelse vara, der missgerningsmän måge i förvar hållas. För denna byggnad vare in-

gen fri, utan sätes- och ladugårdar, afhysta rå- och rörshemman, så ock preste- och klockarebol.»

Dessförutan äro genom Kongl. Förordningen den 17 September 1783 lotshemman från skyldighet att deltaga i tingsbyggnad befriade.

Vid behandling af motioner i detta ämne, hvilka vid sistlidne riksdag blifvit väckta, yttrade Lag-Utskottet hufvudsakligen följande:

Ifrågavarande lagstadgande härledde sig från en tid, då man icke visste af någon annan till deltagande i allmänna onera på landet förpligtad befolkning än jordbrukaren och då man ej kände någon annan grund för dennes beskattning än det hemmantal han innehade. Emellertid hade förhållandena väsentligt förändrats. I alla landsändar hade, jemte den egentlige jordbrukaren, uppstått en befolkning af bruksidkare, fabrikanter, handlande, handtverkare och andra, hvilka lika väl som jordbrukaren hade intresse af rättsskipningens behöriga handhafvande. De borde derföre ock i sin mån, efter lämpliga grunder, bidraga till uppehållande af de för detta ändamål nödiga inrättningar, synnerligast som med den nyare tidens framåtskridande och folkmängdens tillväxt fordringarne i afseende på beskaffenheten af ifrågavarande byggnader betydligt stegrats.

På samma gång man under senare tider allt mera erkänt, att hemmantalet icke vore någon lämplig grund i fråga om deltagande i allmänna besvär, hade man ock medgifvit rättvisan och billigheten deraf, att skyldigheten till deltagande i dylika besvär utsträcktes till alla skattdragande. De skäl, som föranledt 1734 års lagstiftare att frikalla sätes- och ladugårdar samt afhysta rå- och rörshemman från allt deltagande i tingshusbyggnad, hade, sedan rättigheten att besitta sådana hemman icke vore frälsemän allena förbehållen samt senare tids lagstiftning äfven medfört förändring i stadgandena om frälsemäns forum privilegium, i det närmaste bortfallit och någon giltig anledning, hvarför innehafvare af preste- och klockarebol skulle i förevarande hänseende åtnjuta en förmån, som icke tillkomme andra boställshafvare, torde svårigen kunna uppvisas.

Den frihet härutiinnan, som enligt särskilda privilegier egde rum för viss fast egendom måste för öfrigt anses meddelad endast med afseende å de förhållanden, som förefunnos, då samma frihet beviljades, eller att byggnadsskyldigheten var ett jorden uteslutande åliggande besvär, hvadan tillämpningen af denna frihet borde förfalla på samma gång nämnda skyldighet efter en helt och hållet ny grund gjordes för alla skattskyldige gemensam.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda blifvit anfördt och då hä-

radsborna i allmänhet hade intresse af rättsskipningens upprätthållande, ansåg Utskottet ifrågavarande byggnadsskyldighet böra blifva ett gemensamt besvär, som drabbade icke blott egare af fast egendom, utan äfven alla häradets öfrige skattdragande medlemmar efter den allmänna grund, som gälde för utgörande af kommunalutskylder på landet.

Utskottet vidhåller fortfarande samma åsikter; och då, hvad lots-hemman angår, lika litet som beträffande preste- och klockarebolen, någon skälig anledning torde kunna anföras, hvarför innehafvare af sådana hemman skulle åtnjuta frihet från deltagande i tingshusbyggnad samt till följd af den omreglering af tingslagen, som dels redan skett och dels i den närmaste framtiden på flera ställen antagligen kommer att ske, om- och nybyggnad af många tingshus måste ega rum, hvarigenom åter tungan af ifrågavarande besvär flerstädes blir betydligt ökad, så föranlåtes Utskottet vördsamt tillstyrka,

att Riksdagen, med bifall till motionerna, måtte för sin del besluta en förordning angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse, så lydande:

Med ändring af hvad 26 Kap. 4 § Byggnings-balken och särskilda författningar stadga angående skyldighet att deltaga i byggandet af tingshus och häradsfängelse, förordnas härigenom, att i kostnaden för uppförande och underhåll af sådan byggnad skola alla de, hvilka inom häradet erlägga kommunalutskylder, deltaga efter den grund, som för utgörande af dessa utskylder finnes stadgad.

Stockholm den 12 Februari 1877.

På Utskottets vägnar:

ERIC SPARRE.

Reservation:

af Herr Grefve *Mörner*.